

A'-Scrambling: wat markeert het?

HANS VAN DE KOOT*

Abstract

The aim of this article is to demonstrate that Dutch A'-scrambling can shed light on the relation between structure and interpretation. In particular, it is shown (i) that A'-scrambling of contrastive constituents can target a variety of landing sites, (ii) that A'-scrambling gives rise to topic/focus and focus/focus interactions that are absent in in situ structures, and (iii) that focus particles in contrastive constituents are restricted to surface scope. It is argued that these phenomena are problematical for a cartographic approach but can be successfully captured if topic and focus interpretations are assigned in the mapping between syntax and information structure rather than in the syntax itself.

I Inleiding

Het doel van dit artikel is om een bijdrage te leveren aan een centraal debat in de hedendaagse generatieve taalkunde, namelijk over de vraag in hoeverre de syntactische structuur van een zin gekarakteriseerd kan worden als 'templatisch'.

Veel recent werk in de generatieve grammatica is gebaseerd op de aanname dat een bepaalde structurele positie in de zin altijd gekoppeld is aan één en dezelfde interpretatie. Daarnaast wordt ook door velen aangenomen dat menselijke talen een universele basisstructuur delen (zie Kayne 1994; Zwart 1993 geeft een uitwerking van Kaynes ideeën voor het Nederlands). De combinatie van deze aannames leidt tot een analyse van zinsstructuur waarin constituenten hun eigenschappen ontlene aan de lineaire positie waarin ze zich bevinden. Naar deze kijk op de syntaxis wordt nu vaak verwezen met de term 'cartografie'

* Research Department of Linguistics, Division of Psychology and Language Sciences, UCL, Chandler House, 2 Wakefield Street, London WC1N 1PF. Dit artikel is gebaseerd op gezamenlijk onderzoek met mijn collega Ad Neeleman dat in allerlei vormen gepresenteerd is op conferenties en zomerscholen. Een aantal basisideeën zijn ook terug te vinden in eerder gepubliceerd werk. Ik ben daarom veel dank verschuldigd aan een groot aantal collega's en studenten die met vragen, opmerkingen en kritiek een bijdrage hebben geleverd aan de ontwikkeling van onze ideeën. Het is niet mogelijk om al deze mensen hier bij naam te noemen, maar mijn bijzondere dank gaat uit naar Klaus Abels, Hans Broekhuis, Ad Neeleman, Øystein Nilsen, Kriszta Szendrői, Elena Titov, Robert Truswell, Reiko Vermeulen en Michael Wagner. Voor commentaar op dit artikel in het bijzonder gaat mijn dank uit naar Hans Broekhuis, Olaf Koenenman, Gert de Sutter en een anonieme NT-beoordelaar, wier commentaar heeft geleid tot zowel inhoudelijke als presentationele verbeteringen.

(zie voor een overzicht Cinque 2002, Rizzi 2004b, en Belletti 2004), maar ik gebruik in wat volgt de aanduiding ‘positionele syntaxis’.

De positionele syntaxis kan vergeleken worden met een alternatief grammaticamodel dat een vrijere relatie tussen structuur en interpretatie toestaat. In een dergelijk alternatief worden hiërarchische en lineaire relaties niet met elkaar verbonden en zijn hiërarchische relaties minder rigide, zodat er geen 1-op-1 relatie bestaat tussen structurele positie en interpretatie (zie Neeleman & Weerman 1999 en Neeleman & Van de Koot 2002 voor implementaties van zo’n ‘flexibele’ syntaxis). Om redenen die duidelijker zullen worden, duid ik de flexibele theorie aan met de term ‘relationele syntaxis’.

In wat volgt zal ik beargumenteren dat woordvolgordevrijheid in het Nederlands, en in het bijzonder variatie in het voor- en middenveld als gevolg van A'-scrambling, gebruikt kan worden om een aantal argumenten te leveren tegen een radicaal positionele syntaxis.

Het artikel is als volgt georganiseerd. Paragraaf 2 introduceert de informatiestructurele noties die relevant zijn voor de verdere bespreking. Paragraaf 3 introduceert A'-scrambling en betoogt dat deze verplaatsing slechts mogelijk is als de verplaatste constituent een contrastieve lezing heeft. Paragraaf 4 schetst de voornaamste kenmerken van de positionele en de relationele kijk op syntaxis voor interpretatie en zinsstructuur. Paragraaf 5 bespreekt vier eigenschappen van A'-scrambling in het Nederlands die goed begrepen kunnen worden in een relationele syntaxis, maar uitermate problematisch zijn voor de positionele benadering. Paragraaf 6 vat het een en ander samen.

● 2 Topic, focus en contrast

De informatiestructurele noties die van belang zijn voor dit artikel zijn topic, focus en contrast. Er is behoorlijk wat variatie in de opvatting van deze begrippen en daarom leg ik eerst uit hoe ik deze termen gebruik.

Onder *focus* versta ik die informatie in een zin die aanleiding geeft tot een verdere specificatie van de *common ground* (zie Büring 1997 voor discussie). De rest van de informatie in de propositie functioneert als achtergrond voor deze belichte informatie. In het antwoord op een WH-vraag is de focus de constituent die de vraag beantwoordt (in wat volgt worden foci altijd in kleine hoofdletters weergegeven):

- (1) A: Wat heeft Karel in zijn jaszak zitten?
B: Karel heeft een iPod in zijn jaszak zitten.

Merk echter op dat het antwoord op een vraag nieuwe informatie kan verstrekken, ook al is de focus een constituent die eerder genoemd is, bijvoorbeeld in de vraag zelf:

- (2) A: Van wie houdt Karel's moeder het meest?
B: Zij houdt het meest van KAREL.

In navolging van Reinhart (1981) zie ik *topic* als een discoursnotie: het is de entiteit waar de zin over gaat. Het is belangrijk om deze brede notie van discours_{topic} te onderscheiden van de nauwere notie van *zinstopic*, waarmee ik bedoel een constituent die een nieuw topic

introduceert of het huidige topic vernauwt. Zinstopics moeten op hun beurt niet verward worden met constituenten die slechts terugverwijzen naar het huidige discoursopic (zie Lambrecht 1994 voor discussie)¹.

Ter illustratie: *Maxine*, in (3a), is een zinstopic, want deze constituent introduceert een nieuw discoursopic, maar de pronomina *haar* in (3a) en *ze* in (3b) zijn discoursanaforen die slechts terugverwijzen naar het huidige topic. Zulke constituenten kunnen niet gekwalificeerd worden als zinstopics. Voorbeeld (3b) kan dus gezien worden als een topicloze (of *all-comment*) zin (zie Vallduví 1992, Lambrecht 1994, en Vallduví en Engdahl 1996 voor discussie).

- (3) a Maxine werd op haar verjaardag aan de koningin voorgesteld.
b Ze droeg een speciale jurk voor deze gelegenheid.

Het introduceren en vernauwen van een topic wordt geïllustreerd in (4), waar het in de vraag opgevoerde topic *Jans vrienden* in het antwoord wordt vernauwd tot *Karel*.

- (4) A: Wat doen Jans vrienden voor werk?
B: Nou, Karel is een acteur.

In wat volgt, reserveer ik de term *topic* uitsluiten voor zinstopics; waar nodig zal ik de term *discourstopic* gebruiken om te verwijzen naar de bredere (discours)notie.

De derde en laatste informatiestructurele notie die hier een rol zal spelen, is contrast. Constituenten die contrastief geïnterpreteerd worden, behoren tot een contextueel gegeven set waaruit ze geselecteerd worden met uitsluiting van tenminste sommige andere leden. Zowel topics als foci kunnen contrastief geïnterpreteerd worden. In het Nederlands dragen contrastieve foci een eenvoudige hoge toon (Jackendoff 1972 noemt dit een A-accent), terwijl een contrastief topic een complexe toon draagt die bestaat uit een hoge toon, een lage toon en een hoge boundary toon (zie Van Hoof 2003; Jackendoff 1972 noemt de vergelijkbare complexe toon in het Engels een B-accent).

Als de recursieve constituenten in (5) met de juiste (contrastieve) intonatie geproduceerd worden, dan belicht (5a) het feit dat Karel een iPod in zijn zak heeft en niet bepaalde potentiële alternatieven, terwijl (5b) aangeeft dat de spreker weet dat Maxine op haar verjaardag aan de koningin werd voorgesteld, maar niet in staat is om de vraag van spreker A te beantwoorden met betrekking tot de andere meisjes. Dit zou kunnen zijn omdat de spreker onvoldoende kennis heeft over deze andere individuen of omdat zij weet dat geen van de andere meisjes op haar verjaardag iets leuks heeft gedaan. (Hier en in wat volgt worden constituenten met een contrastieve interpretatie cursief weergegeven.)

- (5) a Karel heeft een *iPod* in zijn zak zitten.
b A: Hebben alle meisjes op hun verjaardag iets leuks gedaan?
B: Nou, *Maxine* werd op haar verjaardag aan de koningin voorgesteld.

¹ De notie (*zins*)topic komt overeen met wat Lambrecht een *reference-oriented topic expression* noemt, terwijl hij constituenten die slechts terugverwijzen naar de topic aanduidt als *role-oriented topic expressions*.

De bovenstaande observaties suggereren een mogelijke typologie waarin contrastieve topics en contrastieve foci opgevat worden als contrastieve varianten van *aboutness topics* en nieuwe informatiefoci (zie Vallduví & Vilkuňa 1998, Molnár 2002, McCoy 2003 en Giusti 2006 voor gerelateerde ideeën):

(6)

	Topic	Focus
Niet-contrastief	<u>aboutness topic</u> [topic]	NIEUWE INFORMATIE FOCUS [focus]
Contrastief	<u>contrastief topic</u> [topic, contrast]	CONTRASTIEVE FOCUS [focus, contrast]

Als we voorts [topic], [focus] en [contrast] de status geven van privatieve features, dan verwachten we het bestaan van (i) regels die refereren aan het feature [topic] en dus generaliseren over aboutness topics en contrastieve topics, (ii) regels die refereren aan het feature [focus] en dus generaliseren over nieuwe informatie foci en contrastieve foci, en (iii) regels die refereren aan [contrast] en dus generaliseren over contrastieve topics en contrastieve foci. Daarentegen verwachten we geen regels die (i) generaliseren over aboutness topics en nieuwe informatie foci, (ii) geen regels die generaliseren over contrastieve topics en nieuwe informatie foci, en (iii) geen regels die generaliseren over contrastieve foci en aboutness topics.

Eerder werk (Neeleman, Titov, Van de Koot & Vermeulen 2008; zie ook Vermeulen 2008, en Neeleman & Titov 2008) heeft laten zien dat deze voorspellingen enige bevestiging vinden. Er lijken inderdaad geen regels te zijn van het type dat we niet verwachten, terwijl er talen bestaan waarin de voorspelde generalisaties aangetroffen worden. In het Japans moeten zowel topics als contrastieve topics in de linkerperiferie van de zin verschijnen. Deze eigenschap onderscheidt hen van andere constituenten. In het Russisch hebben nieuwe informatiefoci en contrastieve foci dezelfde onderliggende (zinsfinale) positie. In de volgende sectie zullen we zien dat in het Nederlands zowel contrastieve topics als contrastieve foci optioneel A'-scrambling ondergaan, terwijl niet-contrastieve constituenten diezelfde verplaatsing niet kunnen ondergaan.

3 A'-scrambling in het Nederlands

Er is overeenstemming in de literatuur dat de woordvolgordevrijheid die wordt aangeduid met de naam 'scrambling' in twee soorten uiteenvalt, namelijk A-scrambling and A'-scrambling.² In het Nederlands kunnen deze twee soorten scrambling eenvoudig uit elkaar worden gehouden: alleen A'-scrambling kan de neutrale volgorde van argumenten

² A-scrambling voedt en bloedt binding en secundaire predicatie, geeft geen aanleiding tot Weak Crossover, is lokaal (namelijk zinsgebonden), en geeft geen aanleiding tot scopereconstructie (zie Vanden Wyngaerd 1989, Mahajan 1990, Zwart 1993, en Neeleman 1994). In contrast hiermee laat A'-scrambling relaties van binding en secundaire predicatie ongemoeid, geeft aanleiding tot Weak Crossover, is niet lokaal, en reconstrueert verplicht voor scope (zie Neeleman 1994, Jacobs 1997, en Haider & Rosengren 1998).

(subject – indirect object – object) verstoren. A-scrambling kan slechts de onderlinge volgorde van argumenten en adjuncten veranderen.

A- en A'-scrambling zijn beide verbonden met discoursverschijnselen. Een DP die A-scrambling heeft ondergaan wordt gewoonlijk geïnterpreteerd als discoursanaforsch (zie onder andere Reinhart 1995, Neeleman & Reinhart 1998, Choi 1999). In voorbeeld (7), bijvoorbeeld, is *het paper van Rizzi* discoursanaforsch in de antwoorden, omdat deze constituent wordt genoemd in de leidende vraag. Zoals het contrast tussen (7a) en (7b) laat zien, eist deze context scrambling van *het paper van Rizzi*. Merk op dat deze woordvolgorde-aanpassing niet gepaard gaat met enig contrast.³ (In wat volgt gebruik ik '#' om aan te geven dat een voorbeeld grammaticaal is maar niet gebruikt kan worden in de gegeven context.)

- (7) Zeg Jan, heb je het paper van Rizzi al gelezen?
a Ja, ik heb het paper van Rizzi gisteren gelezen.
b # Ja, ik heb gisteren het paper van Rizzi gelezen.

A'-scrambling, daarentegen, vereist een interpretatie van de verplaatste DP als een contrastieve focus of een contrastieve topic (zie Neeleman 1994 en Frey 2001 voor gerelateerde discussie; de observatie dat contrast A'-verplaatsing kan licenseren gaat ten minste terug tot Kiss 1998).

In de antwoorden in (8) draagt *alleen dit boek* een contrastieve interpretatie. Zoals verwacht is A'-scrambling mogelijk maar niet verplicht.⁴

- (8) A: Heeft Jan Marie meerdere cadeaus gegeven?
B: Nee, ik geloof
a dat Jan Marie alleen een *BOEK* gegeven heeft.
b dat [alleen een *BOEK*]₁ Jan Marie *t*₁ gegeven heeft.

Een contrastieve topic is een constituent die gebruikt wordt om het gespreksonderwerp te veranderen. Eén omstandigheid waarin een dergelijke *topic shift* plaatsvindt is de volgende. Spreker A stelt een vraag over entiteit X (in (9) is X *vinylplaten*). Spreker B kan de vraag over X niet beantwoorden, maar kan wel informatie verschaffen over entiteit Y (in (9) is Y *cassettebandjes*). In dat geval is Y in het antwoord van spreker B een contrastieve topic.

³ In het bijzonder wordt het antwoord in (7b) beter in deze context als *gisteren* contrastief gelezen wordt.

⁴ Er is brede overeenstemming in de literatuur dat A'-scrambling over het indirect object en over het subject mogelijk is. Maar alhoewel alle sprekers A'-scrambling accepteren van een topic uit een constituent die een focus bevat, verwerpt een deel van de sprekers A'-scrambling van foci – ten minste over het subject. Het lijkt niet zo te zijn dat sprekers die A'-scrambling van foci over het subject verwerpen een beperking hebben op de landingspositie van deze operatie. Eerder is voor deze sprekers focus geen trigger voor A'-scrambling, aangezien zij ook scrambling van foci over een indirect object marginaal vinden. Scrambling naar deze positie wordt als beter beoordeeld dan A'-scrambling over het subject, maar daar is een plausibele onafhankelijke reden voor: de relevante voorbeelden kunnen ook gevormd worden door A-scrambling. Alhoewel sprekers van het Nederlands A-scrambling over een object typisch als marginaal beoordelen, is er een duidelijk contrast met A-scrambling over een subject, wat als volledig onmogelijk wordt ervaren.

Deze constituent kan optioneel A'-scrambling ondergaan:

- (9) A: Zeg Willem, hoe zit het met *VINYLPATEN*? Wie van je vrienden luistert *DAAR* nog weleens naar?
 B: Nou dat weet ik niet, maar ik geloof
 a dat alleen *JAN* nog wel eens een naar *cassettebandjes* luistert.
 b dat [naar *cassettebandjes*]₁ alleen *JAN* nog wel eens *t*₁ luistert.

De voorbeelden in (8) en (9) laten zien dat in de aanwezigheid van contrast A'-scrambling *mogelijk* is. Maar is contrast ook een voorwaarde voor verplaatsing? De constituent *een boek* in (10) is een nieuwe informatie focus (namelijk het antwoord op een *WH*-vraag) en draagt dus geen contrast. De onacceptabiliteit van (10b) geeft aan dat A'-scrambling inderdaad geblokkeerd is in deze context.⁵

- (10) Wat heeft Jan Marie gegeven?
 a Ik geloof dat Jan Marie een *BOEK* gegeven heeft.
 b # Ik geloof dat [een *BOEK*]₁ Jan Marie *t*₁ gegeven heeft.

Het mag geconcludeerd worden dat A'-scrambling in het Nederlands een contrastieve lezing vergt van de verplaatste constituent.

4 De relatie tussen structuur en interpretatie

In deze paragraaf vergelijk ik twee verschillende modellen voor het relateren van zinsstructuur aan het interpretatieve systeem, één gebaseerd op een positionele syntaxis en de ander op een relationele syntaxis. In paragraaf 5 zal ik de eigenschappen van A'-scrambling in het Nederlands gebruiken om tot een keuze te komen tussen deze twee voorstellen. De bespreking in deze paragraaf is daarom met opzet gebaseerd op een vrij pure (en dus extreme) variant van beide modellen.

4.1 Interpretatie in een positionele syntaxis

Het ideale interpretatieve systeem voor een positionele syntaxis is gebaseerd op een triviale 1-op-1-mapping van structuur naar interpretatie: een bepaalde structurele positie in de zin is altijd gekoppeld aan een bepaalde interpretatie en een bepaalde interpretatie is altijd gekoppeld aan een bepaalde structurele positie in de zin. Dit perspectief op de relatie tussen structuur en interpretatie is wijd verspreid in de hedendaagse generatieve taalkunde en kan teruggevonden worden in recente theorieën over argumentstructuur, over de plaatsing van adverbialen, en over discoursgerelateerde fenomenen, zoals topic en focus.

In theorieën over argumentstructuur zijn de volgende positionele elementen te onderscheiden. In veel werk wordt aangenomen dat een onderwerp altijd gekoppeld wordt

⁵ Dit oordeel is gebaseerd op een intonatie die typisch is voor een niet contrastieve lezing: *een boek* heeft klemtoon maar draagt geen contrastief accent.

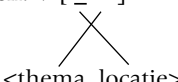
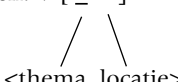
A'-Scrambling: wat markeert het?

aan zijn predicaat via de tussenkomst van een bepaalde functionele categorie (zie onder andere Stowell 1981, Hornstein & Lightfoot 1987, Bowers 1993 en Den Dikken 2006). Bakers (1988) beroemde werk over *noun*-incorporatie stelt dat iedere thematische rol in een unieke syntactische positie gerealiseerd wordt (de Uniformity of Theta Assignment Hypothesis – UTAH). Vanuit dit perspectief zou het bijvoorbeeld voor de hand liggen om aan (11a) en (11b) een gemeenschappelijke onderliggende structuur toe te kennen. Ten slotte is in beide voorbeelden *de koekjes* een thema en *de doos* een locatie.⁶

- (11) a De koekjes zijn in de doos.
 b De doos bevat de koekjes.

Bakers ideeën zijn terug te vinden in veel recent werk over argumentstructuur (zie bijvoorbeeld Hale & Keyser 2002 en Ramchand 2008).

De positionele theorie van argumentstructuur maakt θ -rollen in principe overbodig, aangezien de thematische interpretatie van een argument volledig bepaald wordt door de syntactische positie waarin deze zich bevindt. Een interpretatief systeem dat daarentegen *wel* gebruik maakt van θ -rollen staat een radicaal andere benadering toe van de feiten in (11). In deze alternatieve benadering worden de semantische rollen van een predicaat (zoals agens en thema) gerelateerd aan een geordende set θ -rollen, ook wel aangeduid met de term θ -grid. De syntaxis maakt gebruik van de informatie in het θ -grid om een predicaat te combineren met zijn argumenten. Dit arrangement laat de deur open voor flexibiliteit in de relatie tussen semantiek en syntaxis, zodat de semantische rollen van de predicaten in (11a) en (11b) aan verschillende θ -grids gekoppeld kunnen worden:

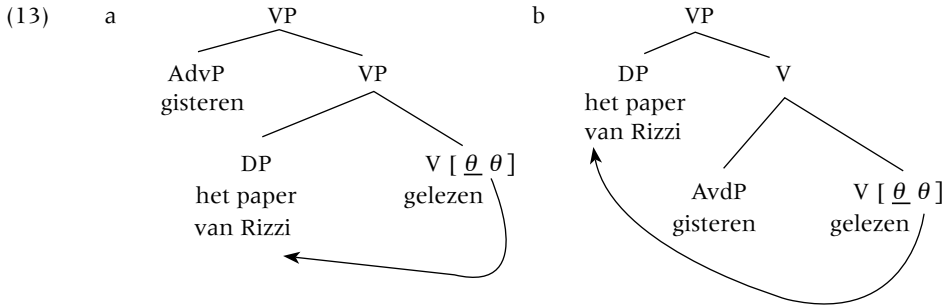
- (12) a bevatten: V [θ θ]

 <thema, locatie>
 b. bevatten: V [θ θ]

 <thema, locatie>

Dit betekent dat het thema een intern argument is in het werkwoord *bevatten*, maar een extern argument in het voorzetsel *in*. Onder deze benadering hebben (11a) en (11b) dus geen gemeenschappelijke onderliggende structuur in de syntaxis.

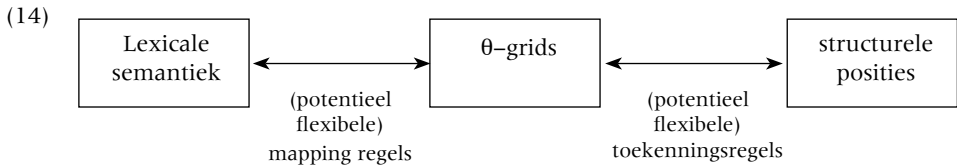
Een interpretatiesysteem met θ -rollen staat ook flexibiliteit toe in de structurele positie waarin een bepaalde θ -rol aan een argument wordt toegekend. Dit maakt het bijvoorbeeld mogelijk om dezelfde θ -rol toe te kennen aan het lijdend voorwerp in (13a) en (13b) – mogelijke boomstructuren voor de VP-constituenten in de voorbeelden in (7) – ook al bevindt deze constituent zich niet in precies dezelfde structurele positie.

6 Zo zou (11b) afgeleid kunnen worden van de structuur in (i), die ook de basis vormt voor (11a). De kern van dit voorstel is dat in de onderliggende structuur *de koekjes* het subject is van een small-clause met *in de doos* als predicaat. In de afgeleide structuur in (ii) representeert het verbale complex *in-zijn* het werkwoord *bevatten*. Ik verwijs de geïnteresseerde lezer voor verdere bespreking naar Den Dikken (2006) en daar genoemde literatuur.

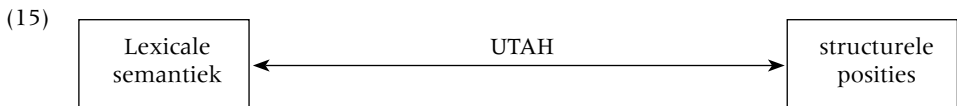
(i) [_{VP} zijn [_{PP} de koekjes [_P in_P de doos]]]
 (ii) [[De doos]₁ [_{VP} in₂-zijn [_{PP} de koekjes [_P t₂ t₁]]]]

Deze twee bronnen van variatie impliceren de aanwezigheid van flexibiliteit in de relatie tussen lexicaal semantiek en syntaxis die er volgens UTAH nu juist niet is:

Een syntactische theorie gebaseerd op UTAH doet er dus goed aan om θ -rollen af te schaffen:

De resulterende theorie van argumentstructuur berust op de grammaticalisering van interpretatieve noties: een bepaalde thematische interpretatie wordt direct gekoppeld aan een stukje structuur in de zin, ofwel een configuratie (zoals in Hale & Keyser 2002 en ander werk), ofwel een bepaalde functionele categorie (zie bijvoorbeeld Borer 1994).

Cinque (1999) stelt een vergelijkbare theorie voor in het domein van adverbiale modificatie en postuleert het bestaan van een reeks functionele projecties die de basispositie bepalen van adverbia van verschillende semantische types. Opnieuw houdt dit in dat een bepaald aspect van interpretatie, namelijk het relatieve bereik van adverbia, gecodeerd wordt in een positionele syntaxis.

Rizzi (1997, 2004a) pleit voor een rijker gearticuleerd CP-domein (het gebied van de zin waar zich onderschikkende voegwoorden en verplaatste WH -constituenten bevinden). Hij stelt voor dit gebied te verrijken met functionele projecties die de interpretatieve eigenschappen bepalen van constituenten met bepaalde discoursgerelateerde functies, zoals topic en focus. In deze theorie zijn topic- en focusinterpretatie dus direct gekoppeld aan bepaalde posities in de linkerperiferie van de zin.

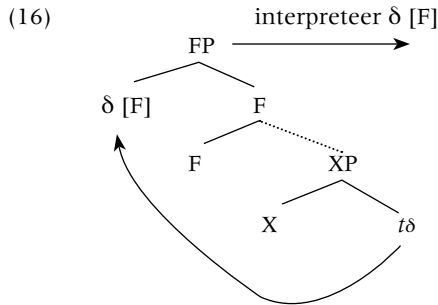
Als de bovenstaande ideeën gecombineerd worden met de aanname dat menselijke talen een universele basisstructuur delen (zie Kayne 1994), dan is het resultaat dat de zin een templaat is waarin verschillende elementen hun eigenschappen ontleenen aan de positie waarin ze zich bevinden. Deze thans breed geaccepteerde kijk op de syntaxis en de relatie tussen syntaxis en interpretatie wordt in de literatuur vaak aangeduid met de term 'cartografie' (zie voor een overzicht Cinque 2002, Rizzi 2004b, Belletti 2004).

4.2 Verplaatsing in de positionele syntaxis

Iedere grammaticatheorie moet in staat zijn om verschillende types verplaatsing te onderscheiden.⁷ In een positionele syntaxis ligt het voor de hand om verplaatsingstype te karakteriseren door middel van de landingspositie. Rizzi's (1997) werk over topic en focus is expliciet op dit punt:

"... syntactic movement ... is "last resort" in the precise sense that it must be triggered by the satisfaction of certain quasi-morphological requirements of heads. ... all kinds of movement to the left periphery must be motivated by the satisfaction of some criterion, hence by the presence of a head entering into the required Spec-head configuration with the preposed phrase." (Rizzi op. cit., 282)

Verplaatsing in de positionele syntaxis wordt dus getriggerd door een functioneel hoofd van een bepaald interpretatief type (zeg focus). De verplaatste categorie landt in de specificerder van het functionele hoofd en dit bepaalt tevens de mapping van deze categorie naar het interpretatieve systeem. Ik geef dit schematisch weer in (16).

In de cartografische kijk heeft de projectie van F een vaste positie in de zinsstructuur. Er is dus maar één positie waarin het verplaatste element δ de focusinterpretatie verwerft. Merk op dat het spoor dat wordt achtergelaten door de verplaatsing geen bijdrage levert aan de focusinterpretatie van δ . Dit is omdat deze interpretatie uniek geassocieerd is met de landingsplaats van δ in de specificerder van de projectie F. De relatie tussen δ en t_δ is

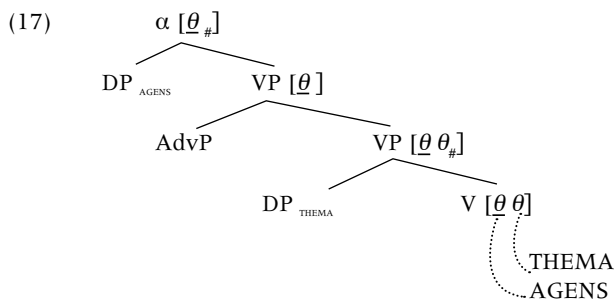
⁷ Ik presenteer deze kwestie in termen van verplaatsing, maar hetzelfde punt kan gemaakt worden voor grammaticatheorieën die deze afhankelijkheid op een andere wijze gestalte geven.

dus van secundair belang voor de focusinterpretatie van δ in de landingspositie. We zullen zien dat de positionele syntaxis hierin essentieel verschilt van de relationele variant, die het onderwerp vormt van de volgende sectie.

4.3 Interpretatie in een relationele syntaxis

Is het mogelijk om de syntaxis te koppelen aan een interpretatief systeem dat flexibeler is? Deze vraag werd voor wat betreft thematische interpretatie al goeddeels beantwoord in sectie 4.1. Een dergelijke theorie moet gebruik maken van θ -rollen. De reden daarvoor is heel eenvoudig: als de thematische interpretatie van een argument niet bepaald wordt door zijn positie, dan kan die alleen maar bepaald worden door de θ -rol die het krijgt.

Een interpretatief systeem dat semantische rollen via mappingregels koppelt aan θ -grids heeft potentieel twee bronnen van flexibiliteit: (i) flexibiliteit in het mapping-systeem als in (12) en (ii) flexibiliteit in de positie voor θ -rol toekenning als in (13). Ik laat hier, aan de hand van de boomstructuur in (17), kort zien hoe die flexibiliteit kan worden gerealiseerd.

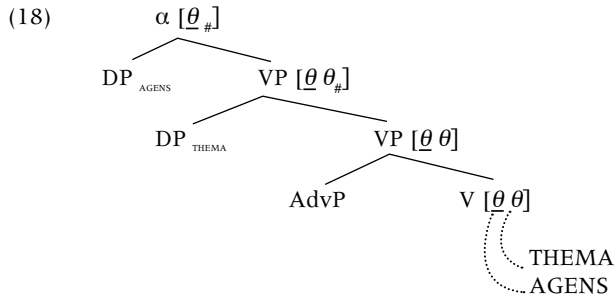
De lexicale semantiek van een simpel transitief werkwoord ondergaat mapping naar een syntactisch object, het θ -grid van het werkwoord (deze lexicale mapping heb ik in (17) aangegeven met stippellijntjes). De syntaxis draagt zorg voor de toekenning van de θ -rollen in het grid aan argumenten in de zinsstructuur (een onderlijnde rol in een θ -grid wordt altijd toegekend aan een argument dat zich buiten de VP bevindt; alle andere rollen worden binnen de VP toegekend). In (17) vindt θ -rol-toekenning plaats onder directe dominantie⁸: de θ -rollen in het werkwoord ondergaan *percolatie*⁹ totdat ze zich in deze structurele relatie bevinden met een argument dat aanleiding geeft tot toekenning (een toegekende θ -rol wordt gemarkeerd met '#').

Zoals al eerder aangegeven in de discussie rond (13) staat een θ -theorie van dit type in principe variatie toe in de positie waarin een θ -rol aan een argument wordt toegekend. In (17) combineerde het werkwoord met zijn interne argument alvorens te combineren met een adverbium. Maar het percolatiemechanisme is compatibel met de A-scrambling

⁸ Knoop A staat in een relatie van directe dominantie tot knoop B als (i) B door A wordt gedomineerd en (ii) er geen knoop C bestaat die B domineert en die ook gedomineerd wordt door A.

⁹ Ik gebruik de term *percolatie* voor het omhoog kopiëren van een eigenschap van een syntactische knoop.

structuur in (18), waarin het werkwoord eerst combineert met het adverbium en dan pas met het interne argument.

Deze variatie in de basispositie van een argument kan een positionele syntaxis niet toestaan, zodat de volgorde in (18) afgeleid moet worden van (17) door verplaatsing (zie Vanden Wyngaerd 1989, Mahajan 1990, en met name de discussie tussen Broekhuis (2009) en Vanden Wyngaerd (2009)).¹⁰

Ik noem het type syntaxis dat gebruik maakt van θ -rollen *relationeel* omdat de interpretatie van het argument alleen terugvindbaar is via de thematische relatie die het heeft met de θ -rol toekenner. Het interpretatieve systeem ‘leest’ deze relatie en kan op die manier de interpretatie van het argument vaststellen. Ik ga hier niet in op de vraag of (18) dan wel een analyse met verplaatsing een betere beschrijving oplevert van A-scrambling (zie Neeleman & Van de Koot 2009 voor verdere bespreking), maar beperk me tot een bespreking in paragraaf 5 van de voor- en nadelen van de relationele en positionele theorieën met betrekking tot A'-scrambling.

4.4 Verplaatsing in de relationele syntaxis

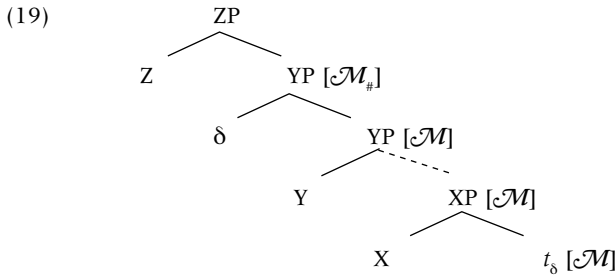
Het is in de geest van de relationele theorie om verplaatsingstype niet aan de landingspositie van de verplaatsing te koppelen (tenzij daar directe evidentie voor is, waarover later meer). Het ligt meer voor de hand om de verplaatsingstheorie te modelleren op de θ -theorie.

θ -markering is een relatie tussen een afhankelijk element (het predicaat) en een antecedent dat die afhankelijkheid inlost (het argument). Aan de afhankelijkheid van het predicaat wordt formeel uitdrukking gegeven door aan deze een speciale lexicale eigenschap toe te kennen (de θ -rol).

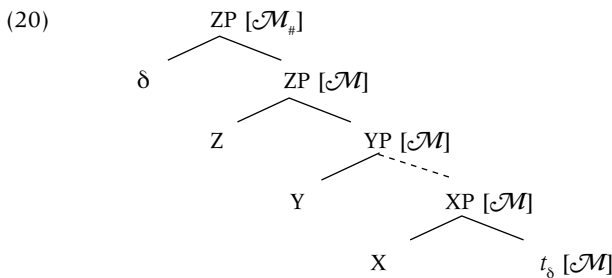
¹⁰ Een anonieme beoordelaar geeft aan dat deze conclusie te sterk is. De positionele theorie zou kunnen stellen dat een dochter van een projectie van V een thema is terwijl een dochter van v een agens is. De variabele aanhechting van AdvP is dan niet noodzakelijk een probleem (zie Broekhuis 2009 en Vanden Wyngaerd 2009 voor gerelateerde discussie). Ik ben het eens met deze observatie, maar merk op dat de flexibiliteit in deze variant van de positionele theorie een prijs heeft: de interpretatie van adverbia kan duidelijk niet positioneel verantwoord worden. De relationele theorie in de hoofdttekst staat in principe verdere flexibiliteit toe in θ -rol-toekenning die buiten het bereik valt van deze afgezwakte positionele theorie, zoals toekenning van een externe θ -rol binnen de VP. Het zou te ver voeren om hier verder over uit te wijden, maar zie Neeleman & Van de Koot 2009 voor discussie.

Op gelijke wijze kunnen we ‘verplaatsing’ opvatten als een relatie tussen een afhankelijk lexicaal element (namelijk het spoor) en een antecedent dat deze afhankelijkheid inlost (de verplaatste categorie). De afhankelijke status van het spoor wordt uitgedrukt door aan deze een speciale lexicale eigenschap toe te kennen. In wat volgt duid ik deze selectionele eigenschap aan met $\mathcal{M}$. Net zoals het geval was bij θ -rol-toekenning ondergaat $\mathcal{M}$ percolatie totdat het kan worden ingelost door een antecedent.¹¹

Ik geef dit schematisch weer in (19), waar de categorie δ ‘verplaatst’ en adjungeert aan YP, waar het de selectionele eigenschap $\mathcal{M}$ bevredigt.¹²

Merk op dat het verplaatsingstype dat δ ondergaat niet terugvindbaar is uit de *positie* waarin δ landt. Het is slechts terugvindbaar uit het type van de selectionele eigenschap dat δ bevredigt in zijn landingplaats. Dit heeft tot gevolg dat δ vrijelijk een andere landingsplaats kan kiezen, bijvoorbeeld door niet aan YP, maar wat hoger aan ZP, te adjungeren:

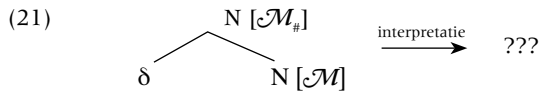

11 Syntactische codering van verplaatsing door middel van een selectionele eigenschap is niets nieuws: het is volledig vergelijkbaar met een zogenaamd slash-feature in HPSG (zie Pollard & Sag 1987, 1994). Zie Neeleman & Van de Koot (2002) en Neeleman & Van de Koot (te verschijnen) voor verdere details van deze analyse, in het bijzonder ook aangaande de vraag hoe het spoor eigenschappen verwerft onder reconstructie.

12 Natuurlijk worden gekopieerde selectionele eigenschappen ook eigenschappen van de knoop waar ze naartoe gekopieerd worden. Maar terwijl een kenmerk van een knoop aangeeft wat de knoop is, geeft een selectionele eigenschap aan waar de knoop om vraagt. In veel gevallen kan een knoop niet twee dingen tegelijkertijd zijn (zeg een werkwoord en een voorzetsel). Maar het kan wel één ding zijn (zeg een werkwoord) en om iets anders vragen (zeg om een voorzetselvoorwerp). Het kopiëren van selectionele eigenschappen is daarom vrijer dan het kopiëren van kenmerken.

A'-Scrambling: wat markeert het?

Deze theorie van verplaatsing heeft radicaal andere eigenschappen dan de positionele variant: verplaatsing hoeft geen trigger te hebben in de syntactische structuur en de interpretatie van de verplaatste categorie hoeft dus niet aan een bepaald kenmerk van een functioneel hoofd verbonden te zijn. In plaats daarvan kan bevrediging van $\mathcal{M}$ een interpretatiereguleerend voeden. Een dergelijke regel wordt getriggerd door een bepaald stukje structuur, zoals schematisch weergegeven in (21). In paragraaf 5 wordt gebruik gemaakt van deze mogelijkheid om structuren met topic- en focusverplaatsing te interpreteren.

Omdat dit templat geen specifieke (functionele) projectie noemt, is het flexibel genoeg om toegepast worden op iedere plek in de zinsstructuur die door $\mathcal{M}_\#$ (en dus de relevante verplaatsing) bereikt kan worden. Bijvoorbeeld, (21) is van toepassing op zowel (19) als (20). In tegenstelling tot wat het geval was in de positionele theorie, wordt de relationele theorie dus gekenmerkt door interpretatieregels die niet verbonden zijn aan een unieke positie in de zinsstructuur.

Aangezien het zojuist geïntroduceerde verplaatsingsmechanisme relaties kan leggen in de afwezigheid van een trigger, is het natuurlijk wel nodig om ervoor te zorgen dat verplaatsing niet in het wilde weg plaats kan vinden. Dat kan bereikt worden door een economieconditie aan te nemen die extra informatie in een boomstructuur, zoals de aanwezigheid van $\mathcal{M}$ (en ook van een extra kopie van $\mathcal{M}$), uitsluitend toestaat als dat aanleiding geeft tot een interpretatief effect dat zonder die extra informatie niet beschikbaar is. Anders gezegd, als een duurdere structuur (met $\mathcal{M}$ of extra kopieën van $\mathcal{M}$) interpretatief niet onderscheiden kan worden van een goedkopere structuur (zonder $\mathcal{M}$ of met minder kopieën van $\mathcal{M}$), dan wordt de duurdere structuur geblokkeerd door het bestaan van de goedkopere structuur.

Ten slotte staat de relationele theorie natuurlijk ook verplaatsingen toe waarbij er wel degelijk een structurele trigger in het spel is, zoals ongetwijfeld het geval is voor WH -verplaatsing. Aangezien het WH -feature geïntroduceerd wordt door een bepaalde functionele categorie is de verwachting dat zich bij WH -verplaatsing positionele rigiditeit zal voordoen, zoals inderdaad het geval is.

5 A'-scrambling: structuur en interpretatie

In deze paragraaf bespreek ik vier eigenschappen van A'-scrambling die problematisch zijn voor een positionele syntaxis, maar die op natuurlijke wijze verantwoord kunnen worden in de relationele theorie.

5.1 Vrijheid van landingspositie

Zoals de voorbeelden in (22) en (23) laten zien is er veel vrijheid in de landingspositie van A'-scrambling. In (22a) landt een contrastieve focus in een positie tussen het voegwoord

en het subject.¹³ In (23a) is het de beurt aan een contrastieve topic om hetzelfde te doen. Dezelfde verplaatsingen landen in een positie tussen het subject en het indirect object in (22b) en (23b) en in eerste positie in (22c) en (23c).

- (22) a Ik geloof dat [_{DP} alleen *DIT* boek] Jan Marie *t*_{DP} zou durven geven.
 b Ik geloof dat Jan [_{DP} alleen *DIT* boek] Marie *t*_{DP} zou durven geven.
 c [Alleen *DIT* boek]₁ zou Jan Marie *t*₁ durven geven.
- (23) a Ik geloof dat [_{DP} zo'n boek] alleen *JAN* Marie *t*_{DP} zou durven geven.
 b Ik geloof dat Jan [_{DP} zo'n boek] alleen *MARIE* *t*_{DP} zou durven geven.
 c [zo'n boek]₁ zou alleen *JAN* Marie *t*₁ durven geven.

Deze vrijheid in de landingspositie van topic- en focusverplaatsing is verrassend voor een positionele syntaxis. De verwachting zou zijn dat een contrastieve topic of focus zich bevindt in een vaste positie in de zin, aangezien topics en foci verplaatsen naar een specifieke licenserende positie. Dus als de topic of focus zich lager lijkt te bevinden dan deze aangewezen landingspositie, dan moet dat het resultaat zijn van verplaatsing van constituenten onder de topic of focus naar een positie boven the topic of focus. Dit levert evenwel op zijn beurt een aantal ingewikkelde problemen op.

Ten eerste doet zich de vraag voor waarom die verdere verplaatsingen plaatsvinden. In de positionele theorie moeten deze zelf ook een trigger hebben. Er moet zich dus voor elk van deze verplaatsingen een functionele categorie boven de topic of focus bevinden waar de relevante verplaatsing naartoe gaat. Deze projecties moeten de eigenschappen dupliceren van projecties onder de topic of focus.

Ten tweede moet een conditie op verplaatsing ontwikkeld worden die er zorg voor draagt dat verplaatsing van E over de focus in (24) ook verplaatsing afdwingt van C en D (zie ook de discussie van *shape conservation* in Williams 2003).

- (24) ... A B C D E Focus C D E ...
-

De vrijheid in de landingspositie van topic- en focusverplaatsing past beter op de relationele theorie. Een verplaatste contrastieve topic of focus kan in meerder posities landen en daar de relevante interpretatieve regel triggeren.

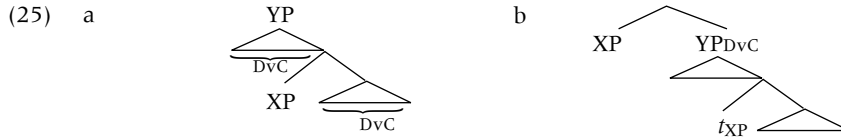
Maar ook hier doen zich vragen voor. Wat is die interpretatieve regel dan wel? En gegeven de eerdere aanname dat langere verplaatsingen de boomstructuur duurder maken (omdat er meer kopieën van $\mathcal{M}$ nodig zijn), zou de economieconditie niet de kortst mogelijke verplaatsing afdwingen?

Stel dat A'-scrambling niet de interpretatie markeert van de verplaatste contrastieve topic of focus zelf, maar die van de zuster van de landingspositie. Deze constituent vormt het 'domein van contrast' (DvC): het bevat het materiaal in de zin dat uitdrukt wat gezegd wordt over de contrastieve categorie met uitsluiting van alternatieven. Als een kontras-

¹³ Zoals eerder uitgelegd in voetnoot 4, is er variatie tussen sprekers met betrekking tot de acceptabiliteit van focus scrambling. Zie aldaar voor verdere uitleg.

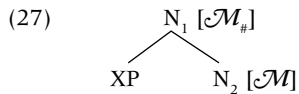
A'-Scrambling: wat markeert het?

tieve categorie in situ blijft, zoals in (25a), dan zal het DvC vaak geen constituent zijn. In dat geval zal het DvC geconstrueerd moeten worden op grond van contextuele informatie, aangezien deze niet syntactisch gemarkeerd wordt. Dit verandert door verplaatsing, als in (25b). De verplaatsing van XP verandert een discontinue DvC in een constituent.

Deze hypothese levert het antwoord op de eerste vraag. Verplaatsing van een contrastieve categorie triggert de interpretatieregel in (26) en heeft daardoor een interpretatief effect: het markeert het DvC van deze categorie, wat bepaling van het DvC op grond van contextuele informatie overbodig maakt. Merk op dat $\mathcal{M}$ in (27) aangeeft dat XP A'-scrambling heeft ondergaan, zodat DvC markering – zoals gewenst – alleen betrekking heeft op de zuster van verplaatste categorieën.

- (26) *DvC Markering*
 Als XP in (27) geïnterpreteerd wordt als contrastief, dan wordt N_2 geïnterpreteerd als het domein van contrast.

Omdat A'-scrambling niet de interpretatie markeert van de verplaatste contrastieve topic of focus zelf, maar die van de zuster van de landingspositie heeft de *lengte* van de verplaatsing ook een interpretatief effect. Een langere verplaatsing levert een grotere DvC op. Een grotere DvC bevat meer informatie en verwijst dus naar minder contexten. Omdat een langere verplaatsing een specifiekere DvC oplevert, zal de relevante structuur niet geblokkeerd worden door een structuur met een kortere verplaatsing. De regel in (26) geeft dus een bevredigend antwoord op de twee vragen waarmee de relationele theorie geconfronteerd werd.

5.2 Topic/focus interacties

De positionele en relationele syntaxis geven ook aanleiding tot verschillende verwachtingen over de eigenschappen van zinnen die zowel een topic als een focus bevatten en van zinnen die zowel een primaire als een secundaire focus bevatten.

Volgens de relationele theorie kunnen topics en foci verplaatsing ondergaan om hun DvC te markeren, maar dit is niet altijd verplicht (in het Nederlands zijn deze verplaatsingen altijd optioneel). In situ-topics en foci ondergaan mapping naar informatiestructuur, maar dit hoeft geen DvC markering via verplaatsing in te houden. Dit leidt tot de volgende

voorspelling: verplaatste topics en foci kunnen interpretatieve beperkingen opleggen via DvC-markering die afwezig blijven bij in situ-topics en -foci.

De feiten wijzen uit dat er een asymmetrie bestaat tussen in situ-topic/-focusstructuren en structuren waarin een topic of een focus verplaatst is. De cruciale observatie is de volgende: een topic kan voorafgaan aan een focus en deze c-commanderen¹⁴, of de topic nu verplaatst is uit de constituent die de focus bevat of niet, maar een focus kan slechts voorafgaan aan een topic en deze c-commanderen als de focus in situ is: een focus kan niet verplaatsen uit een categorie die een topic bevat. Dit wordt geïllustreerd in (28).¹⁵

- (28) Hoe zit het met *FRED*? Wat heeft *HIJ* gegeten?
 Nou, dat weet ik niet, maar ik geloof
 a dat Wim de bruine *BONEN* heeft gegeten.
 b # dat [de bruine *BONEN*]₁ Wim *t*₁ heeft gegeten.

We kunnen bevestigen dat *Wim* in (28a) een contrastieve topic is en *de bruine bonen* een focus. Een topic kan niet erg makkelijk vervangen worden door een negatieve quantifier, terwijl dat wel kan met een focus:

- (29) a # dat niemand de bruine *BONEN* heeft gegeten.
 b dat Wim *NIETS* heeft gegeten.

De data in (30) laten zien dat een in situ topic een in situ focus kan volgen maar daar ook overheen kan verplaatsen:

- (30) Hoe zit het met de *SOEP*? Wie heeft *DIE* gegeten?
 Nou, dat weet ik niet, maar ik geloof ...
 a dat *WIM* de bruine bonen heeft gegeten.
 b dat [_{DP} de bruine bonen] *WIM* *t*_{DP} heeft gegeten.

Merk op dat in (30a) en (30b) *de bruine bonen* niet door een negatieve quantifier vervangen kan worden (zie (31)). Daarentegen kan *Wim* zonder problemen door *niemand* vervangen worden (zie (32)). Dit betekent dat *de bruine bonen* als topic en *Wim* als focus geclassificeerd kunnen worden.

- (31) a # dat *WIM* niets heeft gegeten.
 b # dat [_{DP} niets] *WIM* *t*_{DP} heeft gegeten.
 (32) a dat *NIEMAND* de bruine bonen heeft gegeten.
 b dat [_{DP} de bruine bonen] *NIEMAND* *t*_{DP} heeft gegeten.

14 In een boomstructuur wordt B door A ge-c-commandeerd als alle knopen die A domineren ook B domineren en A niet B domineert of vice versa.

15 Zoals duidelijk zal worden in de discussie die volgt, is het helaas zo dat sprekers die uitsluitend A'-scrambling van topics toestaan (zie de discussie in voetnoot 4), niet gebruikt kunnen worden om een centrale voorspelling te toetsen van de relationele theorie, namelijk dat focusscrambling niet mogelijk is uit een categorie die een topic bevat.

Het voorgaande feitenoverzicht kan als volgt worden samengevat. Als een zin zowel een in situ-focus en een in situ-topic bevat dan is hun volgorde vrij. Maar hoewel een topic kan verplaatsen uit een categorie die een focus bevat, kan een focus niet verplaatsen uit een constituent die een topic bevat.

Hoe kan de relationele theorie de feiten verklaren? Zoals ik nu uit zal leggen, kan het contrast tussen (28b) en (30b) verklaard worden uit een interactie tussen DvC-markering en informatiestructurele restricties. Eén van deze restricties is dat in informatiestructuur de topic een hogere positie in moet nemen dan een focus. Dit wordt schematisch weergegeven in (33) (zie Prince 1981, Reinhart 1981, 1995, 2006, Vallduví 1992, Lambrecht 1994, Hajičová et al. 1998, en Tomioka 2007).

- (33) a   topic [... FOCUS ...]
       b *   FOCUS [... topic ...]

Merk op dat (33a,b) schematische weergaven zijn van informatiestructuren en niet van syntactische structuren. De onwelgevormdheid van (33b) sluit dus niet uit dat een topic zich in het c-commandeerdomein van een focus bevindt *in de syntactische structuur*. In de afwezigheid van topic- of focusverplaatsing is er immers geen zinsmateriaal dat als domein van contrast wordt gemarkeerd, zodat de mapping van syntaxis naar informatiestructuur relatief vrij is. Met andere woorden, niets staat een mapping in de weg van (30a) naar (33a).

Dit ligt anders voor (28b), waarin zich focusverplaatsing heeft voorgedaan. Onder invloed van (26) wordt al het materiaal in het c-commandeerdomein van de focus geïnterpreteerd als het domein van contrast voor die focus. Dit houdt voorts in dat al dit materiaal zich *onder* de focus zal bevinden in informatiestructuur. Dit materiaal kan dus geen topic bevatten, zoals het geval is in (28b), of de conditie in (33b) wordt geschonden.

Het is eenvoudig in te zien dat topicverplaatsing niet op dezelfde manier beperkt wordt. Het c-commandeerdomein van een verplaatste topic mag een focus bevatten. Zo'n configuratie dwingt af dat de focus bevat is in het domein van contrast voor de topic. Maar dit is niet problematisch, omdat foci zich lager moeten bevinden in informatiestructuur dan topics (zoals aangegeven in (33a)).

Het voorgaande kan als volgt worden samengevat. De volgorde van in situ-topics en -foci is vrij. Maar de interactie tussen DvC-markering en condities op informatiestructuur heeft tot gevolg dat een topic vrij kan verplaatsen uit een constituent die een focus bevat, maar dat een focus niet kan verplaatsen uit een constituent die een topic bevat.¹⁶

Het contrast tussen (28b) en (30b) is raadselachtig voor de positionele theorie. Het geassocieerde interpretatiemechanisme is gebaseerd op een isomorfie tussen syntactische structuur en informatiestructuur. Het zal dus zo moeten zijn dat zowel topics als foci verplaatsing ondergaan naar hun relevante functionele projectie voordat de interpretatieve component bereikt wordt. Dit houdt in dat op de interface met het interpretatieve systeem

16 De feiten die ik besproken heb laten slechts zien dat een focus niet kan verplaatsen over een topic heen, maar de bredere karakterisering in de tekst (dat een focus niet kan verplaatsen uit een constituent die een topic bevat, of het spoor van de focus nu voorafgaat of volgt op de topic) wordt bevestigd door de feiten. Zie Neeleman & Van de Koot 2008 voor discussie.

de topic vooraf zal gaan aan de focus in zowel (28b) als (30b), zodat de oorzaak van de onacceptabiliteit van (28b) onduidelijk blijft.¹⁷

5.3 Focus/focus interacties

Een vergelijkbaar argument ten gunste van de relationele theorie kan gebaseerd worden op interacties tussen twee foci. Opnieuw berust de redenering op het idee dat bepaald materiaal niet voor mag komen in het domein van contrast van een focus. In dit geval wordt de schending niet veroorzaakt door een topic maar door een andere focus. Het argument is gebaseerd op het idee dat niet alle foci dezelfde status hebben op informatiestructuur. Sommige foci – die ik aan zal duiden als ‘primaair’ – mogen scope nemen over andere foci – die ik aan zal duiden als ‘secundair’ – maar niet vice versa. In de informatiestructuur in (34) is *focus*₂ dus ondergeschikt aan *focus*₁. (In wat volgt worden secundaire foci weer gegeven in normale letters en onderlijnd.)

(34) *focus*₁ [... *focus*₂ ...]

Zoals al eerder besproken, legt informatiestructuur geen directe beperkingen op aan syntactische structuur. Het is dus niet zo dat in een willekeurige zin een secundaire focus geen primaire focus in zijn c-commandeerdomein kan hebben. Als evenwel de secundaire focus verplaatsing heeft ondergaan, dan markeert deze verplaatsing een domein van contrast. Het materiaal in dit domein zal zich onder de secundaire focus bevinden op informatiestructuur en mag derhalve geen primaire focus bevatten. Met andere woorden, terwijl de syntactische structuur in (35a) gerelateerd kan worden aan de informatiestructuur in (34), kan de syntactische structuur in (35b) dit niet (merk op dat de positie van de sporen met betrekking tot de in situ focus er niet toe doet).

(35) a *focus*₁ [... *focus*₂ ... *t*₁ ...]
 b * *focus*₂ [... *focus*₁ ... *t*₂ ...]

17 Een beoordelaar suggereert dat er een positioneel alternatief voorhanden is met ruwweg de volgende eigenschappen: (i) alle verplaatsingen vinden plaats in de zichtbare syntaxis; (ii) lagere kopieën in een keten, die topic-/focuseigenschappen erven via de keten, kunnen onder bepaalde omstandigheden worden uitgespeld; (iii) er is een conditie die de combinatie topic-laag en focus-hoog in (28b) uitsluit. Het voorstel zal een onderscheid moeten maken tussen structuren met zichtbare verplaatsing van een topic of focus (uitspelling van de hoge kopie) en structuren met onzichtbare verplaatsing (uitspelling van de lage kopie). Dit kan bereikt worden door te zeggen dat een topic- of focushoofd dat uitspelling afdwingt van de hoge kopie een markerende werking heeft op zijn complement. Alhoewel zo'n theorie best zou kunnen werken, is het geen bevredigend positioneel alternatief, omdat hoogst ongebruikelijke eigenschappen moeten worden toegeschreven aan functionele hoofden. Afgezien van het feit dat ze in verscheidene posities geprojecteerd kunnen worden, hebben ze hun primaire effect door het markeren van hun complement als Domein van Contrast in het bijzondere geval dat hun specificieerder gevuld is. Maar een normale functionele categorie heeft een vaste positie in de zin en kan geen beperkingen opleggen aan wat voor materiaal gevat kan zijn in zijn complement. Bijvoorbeeld, als een zin een *wh*-constituent bevat, dan moet er een licenserend hoofd aanwezig zijn aan de linkergrens van de zin (*wh*-operatoren verplaatsen uit IP). Dit hoofd selecteert een bepaald complement, maar legt geen beperkingen op aan wat voor materiaal mag verschijnen in de scope van de *wh*-constituent in de specificieerder.

A'-Scrambling: wat markeert het?

De eenvoudigste manier om te garanderen dat een focus geïnterpreteerd wordt als deel van het domein van contrast van een andere focus is door gebruik te maken van een verschijnsel dat bekend staat als *second-occurrence focus*. Het voorbeeld in (36) is van Hajičová et al. (1998).

- (36) (Everyone already knew that Mary only eats *VEGETABLES*.)
If even *PAUL* knew that Mary only eats *vegetables*, then he should have suggested a different restaurant.

Alhoewel *second-occurrence foci* niet altijd een pitch accent dragen, heeft onderzoek naar voorbeelden als (36) uitgewezen dat ze wel degelijk contrastieve foci zijn (zie Beaver & Clark 2003) en prosodisch gemarkeerd (zie Beaver et al. 2004, Jaeger 2004, en Féry & Ishihara 2005). Wat ze anders maakt dan gewone foci, is dat ze altijd ondergeschikt zijn aan een andere focus. In (36), bijvoorbeeld, is het domein van contrast voor *Paul* de VP *knew that Mary only eats vegetables* en dit domein bevat de focus *vegetables*. Met andere woorden, de focus *vegetables* is ingebed in het domein van contrast van een primaire focus. Dit is in een notendop de analyse van *second-occurrence foci* in Büring (2008).

De relationele theorie doet nu de volgende voorspellingen. Een in situ-*second-occurrence focus* is vrij geordend ten opzichte van een primaire focus. Maar omdat A'-scrambling een domein van contrast markeert, moet verplaatsing van een *second-occurrence focus* uit een constituent die een primaire focus bevat, onmogelijk zijn. Verplaatsing van een primaire focus uit een constituent die een *second-occurrence focus* bevat, zou daarentegen geen problemen op moeten leveren. Deze voorspellingen worden bevestigd door de data in (37) tot (40).

De context in (37) introduceert de focus *alleen dunne boeken*, die vervolgens optreedt als *second-occurrence focus* in de twee antwoorden die volgen. Deze antwoorden bevatten ook een primaire focus, die – volgens de eerder geschetste analyse – hogere scope moeten nemen in informatiestructuur. Zoals voorspeld, kan de *second-occurrence focus* inderdaad niet over de primaire focus heen verplaatsen.

- (37) Ze zeggen dat Jan alleen *DUNNE* boeken leest.
Nee, dat heb je fout gehoord! Het is namelijk zo ...
a dat *PIET* alleen *dunne* boeken leest.
b # dat [_{DP} alleen *dunne* boeken] *PIET* *t*_{DP} leest

De voorbeelden in (38), waarin *Jan* de *second-occurrence focus* is, demonstreren de acceptabiliteit van het omgekeerde patroon. (38a) laat zien dat een primaire focus in het c-commandeerdomein van een in situ-*second-occurrence focus* kan verschijnen. In (38b) leidt verplaatsing van de primaire focus over *Jan* heen tot een goed resultaat.¹⁸

- (38) Ze zeggen dat alleen *JAN* dunne boeken leest.
Nee, dat heb je fout gehoord! Het is namelijk zo ...

¹⁸ Zoals eerder uitgelegd in voetnoot 4, is er variatie tussen sprekers met betrekking tot de acceptabiliteit van focus scrambling. Zie aldaar voor verdere uitleg.

- a dat alleen Jan *DIKKE* boeken leest.
 b dat [_{DP} *DIKKE* boeken] alleen Jan *t_{DP}* leest

Op het eerste gezicht lijkt het mogelijk om het contrast tussen (37b) en (38b) aan een interventie-effect toe te schrijven. Tenslotte is het zo dat de primaire focus in (37a) vooraf gaat aan de second-occurrence focus en deze ook c-commandeert. Maar de voorbeelden in (39) laten zien dat het contrast hierboven onafhankelijk is van interventie.

- (39) Ze zeggen dat Jan alleen *MARIE* beloofd heeft dikke boeken te lezen.
 Nee, dat heb je fout gehoord! Het is namelijk zo ...
 a dat Jan alleen Marie beloofd heeft *DUNNE* boeken te lezen.
 b # dat [_{DP} alleen Marie] Jan *t_{DP}* beloofd heeft *DUNNE* boeken te lezen.

Ten slotte moeten we ons ervan verzekeren dat second-occurrence foci überhaupt verplaatsing kunnen ondergaan. In principe zouden ze zich kunnen gedragen als nieuwe informatiefoci, die geen verplaatsing kunnen ondergaan. De voorgaande analyse is gebaseerd op de aanname dat second-occurrence foci contrastief zijn. Als zodanig moeten ze verplaatsing kunnen ondergaan, zolang die verplaatsing maar niet uit een constituent gaat die een primaire focus bevat. Dit is precies het patroon dat we vinden:¹⁹

- (40) Ze zeggen dat Jan Marie beloofd heeft alleen *DIKKE* boeken te lezen.
 Nee, dat heb je fout gehoord! Het is namelijk zo ...
 a dat *PIET* Marie beloofd heeft alleen dikke boeken te lezen.
 b dat *PIET* Marie [_{DP} alleen dikke boeken] beloofd heeft *t_{DP}* te lezen.
 c dat *PIET* [_{DP} alleen dikke boeken] Marie beloofd heeft *t_{DP}* te lezen.
 d # dat [_{DP} alleen dikke boeken] *PIET* Marie beloofd heeft *t_{DP}* te lezen.

5.4 De scope van contrastgeoriënteerde partikels

Het voordeel dat de relationele theorie geniet over de positionele theorie in het verklaren van de topic/focus- en focus/focus-interacties is gebaseerd op de aanname dat topics en foci alleen verplaatsen in de zichtbare syntaxis (er is dus geen verborgen verplaatsing van deze categorieën). Verdere bevestiging van dit voorstel kan worden gevonden in de scope-eigenschappen van contrastgeoriënteerde partikels als *zelfs* en *alleen*. Deze partikels hebben de eigenschap dat ze uitsluitend *surface scope* toestaan.

In (41) wordt een context opgezet waarin al het eten op een bepaald feestje beter was dan het jaar daarvoor. Er werd dus door allerlei gasten van allerlei gerechten meer gegeten dan het jaar daarvoor. Dit was zelfs het geval voor de bonen, ook al hadden die te lang gekookt. Maar in dit geval was het alleen Wim die meer van de bonen at dan vorig jaar. Zoals de voorbeelden in (41a) en (41b) laten zien, is deze context niet verenigbaar met verplaatsing van de contrastieve topic over de focus:

¹⁹ De voorbeelden in (40) zijn mogelijk marginaal voor sprekers die in de derde constructie geen indirect object in de matrix zin accepteren (of die de derde constructie sowieso niet accepteren). Natuurlijk is het patroon in (40) voor deze sprekers niet verifieerbaar.

A'-Scrambling: wat markeert het?

- (41) *Context: Het eten op Hans z'n feestje is altijd goed. Dit jaar waren alle gerechten beter dan vorig jaar, met uitzondering van de bonen, die een beetje te lang gekookt hadden. Allerlei vrienden hebben meer gegeten van hun favoriete gerechten dan vorig jaar.*

Zeg Hans, hoe zit het met de *SOEP*? Wie heeft *DAAR* meer van gegeten?

Nou, dat weet ik niet, maar ik geloof ...

- a dat alleen *WIM* zelfs van de bonen meer gegeten heeft dan vorig jaar.
b # dat [_{pp} zelfs van de bonen] alleen *WIM* *t_{pp}* meer gegeten heeft dan vorig jaar.

Het interessante aan (41b) is dat het geen slechte zin is; hij past alleen niet in deze context. Dit wordt veroorzaakt door de verplaatsing in (41b), die leidt tot een omkering van de scope-relatie tussen *alleen* en *zelfs*. Hieruit kunnen we concluderen dat contrastieve partikels uitsluitend surface scope nemen.

De acceptabiliteit van voorbeeld (41a) suggereert dat de scope van deze partikels niet verandert zonder A'-scrambling. De constituent *zelfs van de bonen* ondergaat dus blijkbaar geen verborgen verplaatsing naar een positie waar het scope neemt over *alleen Wim*. Dit is onverwacht vanuit het perspectief van de positionele theorie, waarin een topic altijd verplaatsing ondergaat naar een hogere positie dan een focus.

De onacceptabiliteit van voorbeeld (41b) laat zien dat de scope van deze partikels verandert als de constituent waarin ze zich bevinden, A'-scrambling ondergaat: de lezing die (41a) heeft, is niet beschikbaar voor dit voorbeeld. Blijkbaar mogen focuspartikels die zich bevinden in een verplaatste categorie dus niet geïnterpreteerd worden in de voet van de verplaatsingsketen. Dit heeft de volgende consequentie. Als de informatiestructurele positie van topics en foci afgeleid wordt via een verborgen verplaatsing, dan zal deze verplaatsing deze partikels achter moeten laten. Maar we weten dat deze partikels *niet* achter gelaten kunnen worden in de zichtbare syntaxis:²⁰

- (42) a Piet zei dat alleen *WIM* zelfs van de bonen meer gegeten heeft dan vorig jaar.
b * [_{pp} Van de bonen] zei Piet dat alleen *WIM* [*zelfs t_{pp}*] meer gegeten heeft dan vorig jaar.

Dit suggereert opnieuw dat de mismatches tussen zichtbare syntaxis en informatiestructuur niet via verplaatsing opgelost worden.

6 Conclusie

In dit artikel heb ik beargumenteerd dat A'-scrambling in het Nederlands licht kan werpen op de relatie tussen syntactische structuur en interpretatie. Dit type scrambling heeft eigenschappen die zich moeilijk laten rijmen met een positionele syntaxis: (i) er is veel vrijheid in de landingsplaats van topic- en focusverplaatsing, (ii) A'-scrambling geeft aanleiding tot topic/focus-interacties die afwezig zijn in situ-structuren, (iii) A'-scrambling

²⁰ Merk op dat (42b) grammaticaal is als *zelfs* associeert met *meer*, maar dat is natuurlijk niet de lezing waarop het oordeel gebaseerd is.

geeft aanleiding tot focus/focus-interacties die afwezig zijn in in-situ structuren, en (iv) focuspartikels vertonen uitsluitend surface scope.

Deze verschijnselen passen beter op een vrijere syntaxis, waarin A'-scrambling niet is gekoppeld aan een bepaalde landingsplaats, maar wel het domein van contrast markeert van de verplaatste contrastieve constituent. Deze markering interacteert met informatiestructurele condities, wat aanleiding geeft tot de geobserveerde topic/focus- en focus/focus-interacties. Het voorstel is gebaseerd op de aanname dat topics en foci alleen verplaatsen in de zichtbare syntaxis. Deze aanname vindt bevestiging in het scopale gedrag van contrastgeoriënteerde partikels.

Variatie in scrambling

HELEN DE HOOP*

Van de Koot beweert dat A'-scrambling (scrambling die de onderlinge volgorde van reguliere argumenten, zoals subject en object, verstoort) gepaard gaat met een contrastieve lezing van de verplaatste constituent. Echter, de verplaatsing van de contrastieve constituent is eigenlijk niet bedoeld om die contrastieve constituent te markeren (en dat hoeft ook niet, want dat kan net zo goed met behulp van intonatie), maar om het corresponderende 'domein van contrast' af te bakenen. Het domein van contrast is de zuster van de A'-gescramblede contrastieve constituent, oftewel dat wat er over de contrastieve constituent gezegd wordt. Dit is een heel aardig idee, vind ik, en het doet in elk geval recht aan de kenmerkende optionaliteit van scrambling, de principiële vrijheid om wel of niet te scramblen, een vrijheid die in 'trigger'-theorieën, zoals de door Van de Koot verworpen positionele syntaxis, altijd onherroepelijk sneuvelt. Ook denk ik, net als Van de Koot, dat prosodie en contrast een grote rol spelen in het woordvolgordevariatie in het Nederlands (zie ook Bouma & De Hoop 2008), maar tegelijkertijd vind ik het jammer dat Van de Koot weinig oog heeft voor mogelijk andere factoren die een rol spelen in woordvolgordevariatie in het Nederlands. Daarmee loopt Van de Koots model het gevaar bijna net zo rigide te worden als de modellen waartegen hij zich afzet.

Van Balen & De Hoop (2005) presenteren zin (1) als een voorbeeld van een constructie die in het algemeen door sprekers van het Nederlands niet geaccepteerd wordt, omdat het object vóór het subject staat (een geval van 'object over subject'):¹

(1) Maar tegelijkertijd trof hem de weldadige, rustige atmosfeer van de kamer.

Dit is volgens Van de Koot een geval van A'-scrambling, omdat de normale onderlinge volgorde van subject en object is omgedraaid. Volgens Van de Koots theorie zou het object *hem* (de verplaatste constituent) dus een contrastieve lezing moeten krijgen en zou de zuster van deze contrastieve constituent het domein van contrast afbakenen. Dit klopt echter niet. In zin (1) draagt *hem* geen (contrastieve) klemtoon en krijgt het ook geen contrastieve

* Radboud Universiteit Nijmegen: H.deHoop@let.ru.nl. Ik ben de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk onderzoek erkentelijk voor subsidiëring van mijn onderzoeksproject *Animacy* (dossiernummer 360-70-220).

1 Deze zin komt uit *Kees de jongen* door Theo Thijssen (Amsterdam, editie 1939).

lezing. Toch is bovenstaande zin voor iedereen volkomen acceptabel en misschien zelfs wel beter dan de ‘ongemarkeerde’ variant (subject voor object):

(2) Maar tegelijkertijd trof de weldadige, rustige atmosfeer van de kamer hem.

Als we echter de categoriale eigenschappen van subject en object omdraaien (het subject wordt een voornaamwoord en het object een zelfstandig naamwoord), dan is er onmiddellijk weer een overweldigende voorkeur voor de ongemarkeerde volgorde ‘subject voor object’ (Van Balen & De Hoop 2005; zie ook Jansen 2009):

(3) Maar tegelijkertijd trof hij de vrouw.

(4) *Maar tegelijkertijd trof de vrouw hij.

Het lijkt er dus op dat een pronominaal object veel gemakkelijker ter linkerzijde van een nominaal subject kan verschijnen dan een nominaal object ter linkerzijde van een pronominaal subject. Maar is dat slechts een kwestie van categoriale status (pronomen versus nomen) of heeft dat te maken met het feit dat het object in (1) kort is en het subject lang (gewicht), dat het pronominale object in (1) naar een mens verwijst, maar het subject niet (animacy), of omdat het pronomen (als topic) onbeklemtoond blijft, terwijl het subject nieuwe informatie bevat en dus in focus staat (intonatie)? Of is zin (1) misschien het optimale resultaat van een samenspel van al deze factoren? Van Balen & De Hoop (2005) geven nog een voorbeeld van een over het subject heen gescrambled pronominaal object:

(5) [V]erlegen maakte hem niemand meer.²

Ook hier heeft A'-scrambling van het pronominale object over het subject heen plaatsgevonden. Toch krijgt wederom het object geen contrastieve lezing. Als er al een constituent in focus staat, die mogelijk een contrastieve lezing zou krijgen, dan is dat het vooropgeplaatste adverbium *verlegen* (sowieso is het een A'-gescramblede constituent, dus eigenlijk zou dat wel moeten, als ik Van de Koot goed heb begrepen). Maar in tegenstelling tot (1) verwijzen het subject en het object beide naar mensen en is het subject nog maar een beetje langer dan het object, hoewel het nog steeds voor de hand ligt dat het subject *niemand* in focus staat, terwijl het object *hem* een topic is.

De voorbeeldzinnen die Van de Koot gebruikt om zijn model te illustreren, zijn zeer gekunsteld en bevatten geen voornaamwoorden, maar hoofdzakelijk definiëte nominale constituenten en eigennamen als objecten. In een recent manuscript laten Van Bergen & De Swart (te verschijnen) echter zien dat de plaats van het object in de zogenaamde definiëtheidshiërarchie de factor bij uitstek is die kan voorspellen of een direct object al dan niet over een adverbium heen (A-)scramblet in gesproken Nederlands (zie ook Van Bergen & De Swart 2009). Van Bergen & De Swart (te verschijnen) analyseerden een verzameling van meer dan 8000 zinnen uit het Corpus Gesproken Nederlands en constateren op basis daarvan dat pronominale objecten vrijwel altijd scramblen, terwijl indefiniëte, maar

2 Ook deze zin komt uit *Kees de jongen* door Theo Thijssen (Amsterdam, editie 1939).

ook definiete nominale objecten vrijwel nooit scramblen. Ze tonen statistisch aan dat deze zeer sterke tendensen niet gereduceerd kunnen worden tot verschillen in gewicht (lengte van het object), maar dat gewicht een onafhankelijke factor is die scrambling beïnvloedt. Een aparte status is weggelegd voor eigennamen: dat blijken de enige objecten te zijn die ongeveer even vaak wel als niet (A-)scramblen. Van Bergen & De Swart (te verschijnen) laten zien dat, wanneer blijkbaar definitieid geen rol speelt, zoals in het geval van eigennamen, de factoren klemtoon, lengte en animacy, alledrie (onafhankelijk van elkaar) meewegen in het al dan niet scramblen van het object.

Ik denk dat een soortgelijke, multifactoriale analyse van A'-scrambling op basis van natuurlijke data in plaats van geconstrueerde voorbeelden, absoluut noodzakelijk is om de theorie van Van de Koot over de relatie tussen syntaxis en interpretatie verder te toetsen en te onderbouwen. Ik denk dat hij gelijk heeft dat contrast de belangrijkste factor is bij A'-scrambling, maar ik kan me na de studie van Van Bergen & De Swart (te verschijnen) niet meer voorstellen dat daarmee alles verklaard zal zijn. Het zou mij niets verbazen als het verschil tussen A-scrambling en A'-scrambling uiteindelijk een theoretisch artefact blijkt te zijn, waar beide gestuurd worden door dezelfde onderliggende (universele) mechanismen, die door alle talen en constructies heen bepalen welke woorden, welke intonatie en welke woordvolgorde sprekers kiezen om hun boodschap optimaal te verpakken.

Reactie op De Hoop

HANS VAN DE KOOT

In haar reactie op mijn artikel stipt De Hoop een aantal interessante punten aan waar ik graag op inga.

Het centrale bezwaar dat De Hoop aandraagt, heeft betrekking op de criteria die ik gebruik om A- en A'-scrambling te onderscheiden. Hier moet ik ogenblikkelijk schuld bekennen. Mijn claim dat in het Nederlands alleen A'-scrambling de neutrale volgorde van argumenten (subject – indirect object – object) kan verstoren, is een versimpeling van de werkelijke stand van zaken: in uitzonderlijke gevallen kan dit veroorzaakt worden door A-verplaatsing en de twee tegenvoorbeelden die De Hoop presenteert, vallen waarschijnlijk allebei in deze categorie.

In voorbeeld in (1) uit Van Balen & De Hoop (2005) bevindt zich een pronominaal object ter linkerzijde van het onderwerp.

(1) Maar tegelijkertijd trof hem de weldadige, rustige atmosfeer van de kamer.

Deze volgorde kan hier gerealiseerd worden zonder een contrastieve lezing voor het voor-naamwoord. Dat is echter niet langer het geval als het psychologische werkwoord in (1) vervangen wordt door een doorsnee transitief werkwoord:

(2) * Maar tegelijkertijd sloeg hem de gewelddadige broer van zijn beste vriend.

Het is meermalen gesuggereerd in de literatuur dat een van de argumenten van een psychologisch predicaat A-verplaatsing kan ondergaan (zie bijvoorbeeld Belletti & Rizzi 1988; Den Besten 1985). Dat de afwijkende volgorde in (1) inderdaad het gevolg is van A-verplaatsing, wordt bevestigd door het feit dat het lijdend voorwerp van een psychologisch werkwoord een reciproke anafoor kan binden in het subject:

(3) Maar tegelijkertijd troffen hen elkaars kleurrijke beschrijvingen van hun buiten-echtelijke relaties.

Opnieuw is er een scherp contrast met een variant van (3) gebaseerd op een gewoon transitief werkwoord:

- (4) * Maar tegelijkertijd bekritiseerden hen elkaars psychologen in de regionale praktijk.

De Hoop geeft een tweede voorbeeld van herordening van argumenten in de afwezigheid van een contrastieve lezing, dat ik hier herhaal als (5). Het is mijn indruk dat *verlegen* hier verplicht het B-accent draagt dat karakteristiek is voor een contrastief topic (cursief weergegeven met dubbele onderlijning), terwijl *niemand* een contrastieve focus is met een A-accent (cursief weergegeven in kleine hoofdletters). Het gescramblede voornaamwoord draagt geen contrastieve interpretatie en is slechts discourse-anaforisch.

- (5) [V]erlegen maakte hem NIEMAND meer.

Een variant van (5) waarin het vooropgeplaatste predicat vervangen is door een adverbium (zodat een neutraal accent op de eerste positie mogelijk wordt), is nogal marginaal (zie (6a)), terwijl (6b), met een definitief onderwerp, mij volstrekt ongrammaticaal lijkt.

- (6) a ?? Gisteren maakte hem niemand verlegen.
b * Gisteren maakte hem Jan verlegen.

Zoals het geval was met voorbeeld (1), hoeft het lijdend voorwerp geen voornaamwoord te zijn om voor het onderwerp te mogen verschijnen (zolang het maar discourse-anaforisch geïnterpreteerd wordt en verschijnt in een topic-focus structuur):

- (7) Verlegen maakte de jongens echt helemaal NIEMAND meer.

Met deze intonatie lijkt het lijdend voorwerp ook wel in staat om een reciproke anafoor in het onderwerp te binden:

- (8) Verlegen maakten hen₁ elkaars₁ VRIENDEN allang niet meer.

Al met al ben ik geneigd te denken dat we ook hier met A-verplaatsing te maken hebben.

Ik zou mijn reactie graag besluiten door De Hoops bezwaren in een wat bredere context te plaatsen. De analyse van A'-scrambling die ik heb voorgesteld, koppelt deze operatie niet aan een trigger in een bepaalde syntactische positie. In plaats daarvan is de verplaatsing toegestaan zolang deze maar een interpretatieve regel voedt. Voor topics en foci is dit de regel die het domein van contrast identificeert. Deze analyse sluit bepaald niet uit dat er nog andere interpretatieve regels zijn die A'-scrambling licenseren. Ik ben het dus volstrekt met De Hoop eens dat verder onderzoek nodig is om te bepalen welke andere factoren van invloed zijn op het licenseren van A'-scrambling.

Ik deel echter niet de verwachting dat het verschil tussen A- en A'-scrambling uiteindelijk een theoretisch artefact zal blijken te zijn. Er is mijns inziens alle reden om deze verschijnselen toe te schrijven aan twee verschillende grammaticale operaties met duidelijk verschillende eigenschappen. Zo is het bijvoorbeeld niet mogelijk om het pronomen in (1) over een zinsgrens te verplaatsen zonder dat dit aanleiding geeft tot een contrastieve lezing:

- (9) a * Hem zei Jan dat de weldadige, rustige atmosfeer van de kamer het meest trof.
- b *H_{EM}* zei Jan dat de weldadige, rustige atmosfeer van de kamer het meest trof (en niet *MARIE*).
- c *Hem* zei Jan dat *de* weldadige, rustige atmosfeer van de *KAMER* het meest trof (terwijl *Marie* het meest onder de indruk was van de *ZOLDERRUIMTE*).

Dit geeft aan dat de scramblingoperatie die niet-contrastieve discourse-anaforen ondergaan geen A'-verplaatsing kan zijn. Gebrek aan ruimte staat mij helaas niet toe om verdere verschillen tussen deze operaties toe te lichten.

Bibliografie

- Baker, M. (1988).** *Incorporation: A theory of grammatical function changing*. Chicago: University of Chicago Press.
- Balen, T. van & H. de Hoop (2005).** Kruiperige voornaamwoorden en de kracht van klemtoon. *Tabu* 34, 145-158.
- Beaver, D. & B. Clark (2003).** Always and only: Why not all focus sensitive operators are alike. *Natural Language Semantics* 11, 323-362.
- Beaver, D., B. Clark, E. Flemming, F. Jaeger & M. Wolters (2004).** *When semantics meets phonetics: Acoustical studies of second occurrence focus*. Ms. Stanford University.
- Belletti, A. (red.) (2004).** *Structures and beyond: The cartography of syntactic structures* (Vol. 3). Oxford: OUP.
- Belletti, A. en L. Rizzi. 1988.** Psych-verbs and θ -theory. *Natural Language and Linguistic Theory* 6, 291-352.
- Bergen, G. van & P. de Swart (te verschijnen).** Scrambling in spoken Dutch. *Corpus Linguistics and Linguistic Theory*.
- Bergen, G. van & P. de Swart (2009).** Definiteness and scrambling in Dutch: where theory meets practice. *Proceedings of the North East Linguistic Society (NELS) 38*. GLSA: Umass, Amherst.
- Besten, H. den (1985).** The ergative hypothesis and free word order in Dutch and German. In: Jindřich Toman (red.), *Studies in German Grammar*. Dordrecht/Cinnaminson, Foris, 23-65.
- Borer, H. (1994).** The Projection of arguments. In: E. Benedicto & J. Runner (red.), *Functional projections. University of Massachusetts Occasional Papers 17*. Umass, Amherst, 19-47.
- Bouma, G. & H. de Hoop (2008).** Unscrambled pronouns in Dutch. *Linguistic Inquiry* 39, 669-677.
- Bowers, J. (1993).** The syntax of predication. *Linguistic Inquiry* 24, 591-656.
- Broekhuis, H. (2009).** Scrambling als object shift. *Nederlandse Taalkunde* 14, 201-220.
- Büring, D. (1997).** *The meaning of topic and focus – The 59th street bridge accent*. London: Routledge.
- Büring, D. (2008).** *Been there, marked that: A theory of second occurrence focus*. Ms. UCLA.
- Choi, H.-W. (1999).** *Optimizing structure in context: Scrambling and Information Structure*. Stanford: CSLI.
- Cinque, G. (1999).** *Adverbs and functional heads: A crosslinguistic perspective*. Oxford: OUP.
- Cinque, G. (red.) (2002).** *Functional structure in DP an IP: The cartography of syntactic structures* (Vol. 1). Oxford: OUP.

- Dikken, M. den (2006).** *Relators and Linkers*. Cambridge (Mass): MIT Press.
- Féry, C. & S. Ishihara (2005).** *Interpreting second occurrence focus*. Ms. Universiteit van Potsdam.
- Frey, W. (2001).** About the whereabouts of indefinites. *Theoretical Linguistics* 27, 137-161.
- Giusti, G. (2006).** Parallels in clausal and nominal periphery. In: M. Frascarelli (red.), *Phases of interpretation*. Berlijn: Mouton de Gruyter, 151-172.
- Haider, H. & I. Rosengren (1998).** Scrambling. *Sprache und Pragmatik* 49, 1-104.
- Hajičová, E., B. Partee, & P. Sgall (1998).** Focus, topic and semantics. In: E. Benedicto, M. Romero, & S. Tomioka (red.), *Proceedings of the Workshop on Focus. UMass WPL 21*. Amherst: GLSA, 101-124.
- Hale, K. & S.J. Keyser (2002).** *Prolegomenon to a theory of argument structure*. Cambridge (Mass.): MIT Press.
- Hornstein, N. & D. Lightfoot (1987).** Predication and PRO. *Language* 63, 23-52.
- Jackendoff, R. (1972).** *Semantic interpretation in Generative Grammar*. Cambridge (Mass.): MIT Press.
- Jacobs, J. (1997).** I-Topikalisierung. *Linguistische Berichte* 168, 91-133.
- Jaeger, F. (2004).** *Only always associates audibly. Even if only is repeated. The prosodic properties of second occurrence focus in English*. Ms. Stanford University.
- Jansen, F. (2009).** Het middenstuk in stukjes. Een onderzoek op basis van een corpus naar de werkzaamheid van grammaticale en communicatieve woordvolgordeprincipes in journalistieke teksten. *Nederlandse Taalkunde* 14, 172-191.
- Kayne, R. (1994).** *The antisymmetry of syntax*. Cambridge (Mass.): MIT Press.
- Kiss, K.É. (1998).** Identificational focus versus information focus. *Language* 74, 245-273.
- Lambrecht, K. (1994).** *Information structure and sentence form*. Cambridge: CUP.
- Mahajan, A. (1990).** *The A/A-bar distinction and movement theory*. Dissertatie, MIT.
- McCoy, S. (2003).** Connecting Information Structure and Discourse Structure through "Kontrast": The case of colloquial Russian particles -to, že, and ved'. *Journal of Logic, Language and Information* 12, 319-335.
- Molnár, V. (2002).** Contrast – From a contrastive perspective. In: H. Hallelgard, S. Johansson, B. Behrens, & C. Fabricius-Hansen (red.), *Information Structure in a cross-linguistic perspective*. Amsterdam/New York: Rodopi, 147-161.
- Neeleman, A. (1994).** *Complex Predicates*. Dissertatie, Universiteit van Utrecht.
- Neeleman, A. & T. Reinhart (1998).** Scrambling and the PF interface. In M. Butt & W. Gueder (red.), *The Projection of Arguments*. Stanford: CSLI, 309-353.
- Neeleman, A. & E. Titov (2008).** *Focus, contrast and stress in Russian*. Ms. UCL.
- Neeleman, A., E. Titov, H. van de Koot & R. Vermeulen (2008).** A syntactic typology of topic, focus and contrast. In: J. van Craenenbroek & H. van Riemsdijk (red.), *Alternatives to Cartography*. Berlijn: Mouton de Gruyter.
- Neeleman A. & H. van de Koot (2002).** The Configurational Matrix. *Linguistic Inquiry* 33, 529-574.
- Neeleman, A. & H. van de Koot (2008).** Dutch scrambling and the nature of discourse templates. *Journal of Comparative Germanic Linguistics* 11, 137-189.
- Neeleman, A. & H. van de Koot (2009).** *Theta theory: Plan B*. Ms. UCL.

- Neeleman, A. & H. van de Koot (te verschijnen).** A local encoding of grammatical dependencies and its consequences for the theory of movement. *Syntax*.
- Neeleman, A. & F. Weerman (1999).** *Flexible syntax: A theory of case and arguments*. Dordrecht: Kluwer.
- Pollard, C. & I. Sag (1987).** *Information-based syntax and semantics* (Vol I: Fundamentals). Stanford: CSLI.
- Pollard, C. & I. Sag (1994).** *Head-driven phrase structure grammar*. Cambridge (Mass.): MIT Press.
- Prince, E. (1981).** Topicalization, focus-movement, and Yiddish-movement: A pragmatic differentiation. In: Alford, D. et al. (red.), *Proceedings of the seventh annual meeting of the Berkeley Linguistics Society*, 249-64.
- Ramchand, G. (2008).** *Verb meaning and the lexicon: A first phase syntax*. Cambridge: CUP.
- Reinhart, T. (1981).** Pragmatics and linguistics: An analysis of sentence topics. *Philosophica* 27, 53-94.
- Reinhart, T. (1995).** *Interface strategies*. Ms. Universiteit Utrecht.
- Reinhart, T. (2006).** *Interface strategies*. Cambridge (Mass.): MIT Press.
- Rizzi, L. (1997).** The fine structure of the left periphery. In: L. Haegeman (red.), *Elements of Grammar*. Dordrecht: Kluwer, 281-337.
- Rizzi, L. (2004a).** Locality and left periphery. In: A. Belletti (red.), *Structures and beyond. The Cartography of Syntactic Structures* (Vol. 3). Oxford: OUP, 223-251.
- Rizzi, L. (red.) (2004b).** *The structure of CP and IP: The cartography of syntactic structures* (Vol. 2). Oxford: OUP.
- Stowell, T. (1981).** *Origins of phrase structure*. Dissertatie, MIT.
- Tomiooka, S. (2007).** *Contrastive topics operate on speech acts*. Ms. Universiteit van Delaware.
- Vallduví, E. (1992).** *The informational component*. New York: Garland.
- Vallduví, E. & E. Engdahl (1996).** The linguistic realization of information packaging. *Linguistics* 34, 459-519.
- Vallduví, E. & M. Vilkuna (1998).** On rheme and kontrast. *Syntax and Semantics* 29, 79-108.
- Van Hoof, H. (2003).** The rise in the rise-fall contour: Does it evoke a contrastive topic or a contrastive focus? *Linguistics* 41, 515-563.
- Vanden Wyngaerd, G. (1989).** Object shift as an A-movement rule. *MIT Working Papers in Linguistics* 11, 256-271.
- Vanden Wyngaerd, G. (2009).** Reactie op Broekhuis. *Nederlandse Taalkunde* 14, 221-224.
- Vermeulen, R. (2008).** *Topics in Japanese: A unified analysis of contrastive and non-contrastive topics*. Ms, UCL.
- Williams, E. (2003).** *Representation Theory*. Cambridge (Mass.): MIT Press.
- Zwart, C.J.-W. (1993).** *Dutch syntax: A minimalist approach*. Dissertatie, Universiteit Groningen.